ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΡΩΣΣΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΚΡΥΛΩΦ

Ἀπὸ μικρὸς στὴ φτώχεια καὶ στὴ δυστυχία. Πῶς ἡ μητέρα του τὸν ἔκανε ν' ἀγαπήση τὰ γράμματα. Ὁ Κρυλώφ δικαστικὸς γραφεύς. Ὁ θάνατος τῆς μητέρας του. Τὸ πάθος τῆς χαρτοπαιξίας. Ἡ διάφορες ἐργασιες τοῦ Κρυλώφ. Ἡ κλασικὴ τεμπελιά του. Χαριτωμένα ἀνέκδοτα. Πῶς ἔμαθε ἀρχαῖα Ἑλληνικά. Ἡ δυὸ μεγάλες μανίες του. Πῶς πέθανε ἀπ' τὴν πολυφαγία, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΝΑΣ ἀπὸ τοὺς πιὸ ὀνομαστοὺς σατυρικοὺς ποιητὰς καὶ μυθογράφους τῆς Ρωσσίας, εἶνε κι' ὁ Ἰβὰν Κρυλώφ, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στὰ 1768 στὴν Πετρούπολι.

Ὁ Κρυλώφ γνώρισε τὴ φτώχεια καὶ τὴ δυστυχία, γιατὶ ἀπὸ πολὺ μικρὸς ὁ πατέρας του, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀξιωματικὸς τοῦ Τσαρικοῦ στρατοῦ, πέθανε δυὸ χρόνια μετὰ τὴ γέννησί του καὶ ἡ μόνη κληρονομία ποὺ τοῦ ἄφησε ἦταν λίγα βιβλία.

Εὐτυχῶς, ἡ μητέρα τοῦ ὀρφανοῦ, μιὰ γυναῖκα μὲ πολὺ καλὰ αἰσθήματα, φρόντισε ὄχι μόνο νὰ τοῦ δώση ἀνατροφὴ πρώτης τάξεως, ἀλλὰ καὶ νὰ τοῦ ἐμπνεύση ζῆλο πρὸς τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε ἀγαποῦσε πολὺ κι' ὁ ἴδιος.

Ἐν τούτοις, γιὰ νὰ ἐρεθίζη ἀκόμα περισσότερο τὴν ἐπιμέλειά του, τοῦ ἔδινε ἕνα ὁρισμένο χρηματικὸ ποσὸ ὡς δῶρο, ὅταν μάθαινε καλὰ τὰ μαθήματά του. Ἔτσι ὁ Ἰβὰν ἔπεφτε μὲ τὰ μοῦτρα στὸ διάβασμα.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μητέρα του δὲν μποροῦσε νὰ ἐπαρκέση ἡ ἴδια στὴ συντήρησι τοῦ σπιτιοῦ, ὁ Ἰβὰν ἀπὸ πολὺ μικρὸς ἄρχισε νὰ ἐργάζεται καὶ σὲ ἡλικία μόλις δώδεκα ἐτῶν, κατόρθωσε νὰ διοριστῆ γραφεὺς σ' ἕνα ἐπαρχιακὸ δικαστήριο.

Ἀλλὰ κι' ὕστερα ἀπ' τὸ διορισμό του, ἡ οἰκονομικὴ θέσις τῆς οἰκογενείας του δὲν ἐκαλυτέρευε καθόλου, γιατὶ ὁ μισθὸς ποὺ ἔπαιρνε ἦταν πολὺ λίγος.

Ἔπειτ' ἀπ' αὐτό, ἡ χήρα, ἡ ὁποία οὔτε σύνταξι εἶχε, οὔτε κανένα ἄλλο εἰσόδημα, ἀπεφάσισε νὰ πάρη τὸ γυιό της καὶ νὰ πάη στὴν Πετρούπολι γιὰ νὰ τοῦ βρῆ δουλειά.

Πρὶν ὅμως πραγματοποιήσουν τὸ ταξεῖδι τους αὐτό, ἡ χήρα Κρυλώφ πέθανε... Τότε ὁ Ἰβάν, ὁ ὁποῖος ἦταν πειὰ εἴκοσι χρόνων, ἀποφάσισε νὰ ἐργαστῆ μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις γιὰ νὰ βελτιώση τὴ θέσι του.

Ἄφησε λοιπὸν τὴ δουλειὰ ποὺχε καὶ ἡ ὁποία τοῦ ἔδινε μονάχα εἰκοσιπέντε ρούβλια τὸ μῆνα, γιὰ νὰ ἀφοσιωθῆ στὴ φιλολογία ἀποκλειστικά. Συγχρόνως ἐξέδωσε καὶ τρεῖς ἐφημερίδες.

Δυστυχῶς ὅμως, ὁ Κρυλώφ, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεγάλοι Ρῶσσοι συγγραφεῖς, εἶχε τὸ πάθος τῆς χαρτοπαιξίας, ποὺ δὲν τὸν ἄφινε νὰ προκόψη. Εἶχε συνάψει μεγάλα χρέη κι' ἐπειδὴ συγχρόνως εἶχε χρεωκοπήσει κι' ὡς διευθυντὴς ἐφημερίδος, ἀναγκάστηκε, κατὰ τὸ 1800 νὰ ἐγκαταλείψη τὴ δημοσιογραφία καὶ νὰ δεχτῆ τὴ θέσι οἰκοδιδασκάλου στὸ σπίτι τοῦ διοικητοῦ τῆς Ρίγας, Γιαλιτσίν. Μετὰ δυὸ χρόνια ὅμως ἄφησε καὶ τὴ δουλειά του αὐτὴ καὶ φεύγοντας ἀπ' τὴ Ρίγα, πῆγε στὴ Μόσχα. Ἀπὸ τότε, μποροῦμε νὰ ποῦμε, ἄρχισε κυρίως ἡ φιλολογική του δράσις μὲ τὴ δημοσίευσι τῶν πρώτων του μύθων.

Κατόπιν γύρισε στὴν Πετρούπολι καὶ ἔδωσε στὸ θέατρο τρία δράματά του, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶχαν καὶ τόση ἐπιτυχία. Στὰ 1808, βλέποντας ὅτι μὲ τὴ φιλολογία δὲν μποροῦσε νὰ βγάλη τὸ ψωμί του, κατώρθωσε νὰ διοριστῆ ὑπάλληλος στὸ Νομισματοκοπεῖο. Τότε κατώρθωσε νὰ συνέλθη κάτως οἰκονομικῶς καὶ ἤσυχος πειά, ἐδημοσίευσε εἰκοσιτρεῖς ἐμμέτρους μύθους, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον ἐστερέωσαν τὴ φήμη του, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄνοιξαν διάπλατα τὶς πόρτες τῶν ἀριστοκρατικῶν σπιτιῶν.

Ὅταν στὰ 1812 ἱδρύθη στὴν Πετρούπολι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Δημοσία Βιβλιοθήκη, προσέφεραν στὸν Κρυλώφ τὴ θέσι τοῦ βοηθοῦ βιβλιοφύλακος.

Ἔτσι ὁ Κρυλώφ, ἀπὸ τοῦ 1812 μέχρι τοῦ 1841 ἔγραφε κυρίως μύθους καὶ δὲν ἐγκατέλειψε τὴ θέσι του στὴ Βιβλιοθήκη παρὰ λίγον καιρὸ πρὶν ἀπ' τὸ θάνατό του.

Ἀλλὰ καὶ τότε ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Α΄. ἐξασφάλισε ἐντελῶς τὰ γηρατειά τοῦ ποιητοῦ, γιατὶ τοῦ ἀπένειμε σύνταξι ἀρκετὰ γενναία.

* * *

Ὁ Κρυλώφ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ διακρινόταν γιὰ τήν.... τεμπελιά του. Μονάχα τοὺς μύθους του ἐδούλευε μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιμέλεια. Γιὰ τὸν Κρυλώφ, διηγοῦνται καὶ τὰ ἑξῆς ἀνέκδοτα:

Σὲ μιὰ φιλολογικὴ ἑσπερίδα, ἀφοῦ οἱ προσκαλεσμένοι... ἄκουσαν δυσανασχετῶντας μερικὰ ἀνόητα ποιήματα τοῦ οἰκοδεσπότου, παρακάλεσαν καὶ τὸν Κρυλώφ νὰ τοὺς διαβάση κανένα δικό του μῦθο. Ὁ Κρυλώφ δέχτηκε τὴν παράκλησί τους καὶ τοὺς ἀπήγγειλε ἕνα αὐτοσχέδιο μῦθο του, ὁ ὁποῖος δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ μιὰ σάτυρα τοῦ οἰκοδεσπότου, κι' ὁ ὁποῖος τελείωνε μ' αὐτοὺς τοὺς στίχους:

Καὶ τὰ πεζὰ κι' οἱ στίχοι σου εἶν' δίχως νοῦ καὶ γνῶσι,
καὶ δὲν ἀξίζουνε, φτωχὲ, ἀλλοίμονο, οὔτε γρόσι!...

Φυσικά, οἱ προσκαλεσμένοι κι' αὐτὸς ἀκόμα ὁ οἰκοδεσπότης ἔσκασαν στὰ γέλια, μὲ τὸ ἀθῶο αὐτὸ πείραγμα.

Ἄλλη μιὰ φορὰ ἔτυχε σὲ μιὰ συναναστροφὴ νὰ γίνη λόγος γιὰ τὸν Ὅμηρο, καὶ ἐπειδὴ ὁ Κρυλώφ ἐξέφερε σχετικῶς μερικὲς παρατηρήσεις, ὁ συνάδελφός του Γνιέδιτς τοῦ εἶπε ὅτι, ἐφόσον δὲν ἤξερε ἑλληνικά, δὲν μποροῦσε νὰ ἔκφερη κρίσεις γιὰ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη.

Ὁ Κρυλώφ πειράχτηκε ἀπ' αὐτὴ τὴν παρατήρησι τοῦ φίλου του καὶ στοιχημάτισε μαζύ του ὅτι πολὺ γρήγορα θὰ μποροῦσε νὰ διαβάζη τὸν Ὅμηρο στὸ πρωτότυπο. Πράγματι, ὕστερ' ἀπὸ δυὸ χρόνια ὁ ἀγαθὸς Γνιέδιτς ἔμεινε ἔκπληκτος ἀπὸ τὴν πρόοδο ποὺχε κάμει ὁ πεισματάρης φίλος του στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά.

Μέσα στὰ δυὸ αὐτὰ χρόνια ὁ Κρυλώφ εἶχε ἀγοράσει ὅλους τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας κλασσικούς, τοὺς ὁποίους μελετοῦσε καὶ διάβαζε μὲ εὐκολία κάθε βράδυ στὸ κρεββάτι του.

Ὁ Κρυλώφ εἶχε δυὸ μανίες: ἀγαποῦσε πολὺ τὰ περιστέρια καὶ ἤθελε νὰ παρευρίσκεται σέ... πυροκαΐες. Δοκίμαζε μάλιστα φοβερὴ στενοχώρια, ὁσάκις ἔχανε τέτοια θεάματα.

Στὰ 1838 οἱ φίλοι τοῦ ποιητοῦ γιόρτασαν μεγαλοπρεπῶς τὴν πενταικονταετηρίδα του, καὶ ὁ θαυμαστής του, δοὺξ Βιαζέμσκι, τοῦ ἀφιέρωσε ἕνα ποίημα, ποὺ στὸ τέλος κάθε στροφῆς, εἶχε τὴν ἐπωδό:

Μὲ τὴν ἀγαπημένη σου γυναῖκα νὰ ζῆτε εὐτυχεῖς, παποῦ Κρυλώφ!

Ἡ ἐπωνυμία «παποῦς», τὴν ὁποία ἀπένειμε ὁ δοὺξ στὸν ἐραστὴ αὐτὸν τῆς μούσης, τοῦ πήγαινε τόσο καλά, ὥστε ἔκτοτε τοῦ ἔμεινε.

Ὁ Κρυλώφ στὰ 1841 παραιτήθηκε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἐγκατεστάθηκε στὴ Βασιλειοστρόβ, ὅπου πέθανε σὲ ἡλικία 77 ἐτῶν. Ὁ θάνατός του προῆλθε ἀπ' τὴν ὑπερβολική του λαιμαργία καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ μερικὲς ψητὲς ἀγριόκοττες, τὶς ὁποῖες ἔφαει τὴν προηγούμενη μέρα, καὶ τὶς ὁποῖες δὲν μπόρεσε νὰ χωνέψη!...

ΣΗΜ. «Μπουκέτου». — Οἱ μῦθοι τοῦ Κρυλώφ ἔχουν μεταφραστεῖ πρὸ 40ετίας σὲ βιβλίο, σὲ μικτὴ δημοτική, ἀπὸ τὸ ρωσσομαθῆ λόγιο Π. Α. Ἀξιώτη.

διά του νὰ σφίγγεται ὁλοένα. Εἶχε γίνει πελιδνός, σταγόνες ἱδρῶτος κυλοῦσαν ἀπ' τὸ μέτωπό του, τὰ χέρια του τρέμιαν.

—Ἀπὸ ποιὸ μέρος εἶσαι; ρώτησε τὸν τροβαδοῦρο μὲ φωνὴ στριγγὴ καὶ πνιγμένη.

—Ἀπὸ τὴ Σόρια ἀφέντη.

—Καὶ ποῦ τὴν ἄκουσες αὐτὴ τὴ ρομάντζα ποὺ τραγουδᾶς;

—Στὴν πολιτεία ποὺ βρίσκεται ὁ πῦργος σου, ἀφέντη. Εἶνε ἡ ἱστορία ἑνὸς ἄρχοντα ποὺ δὲν κράτησε τὸ λόγο του. Μήπως τὸν ξέρεις;

Ὁ δὸν Πέντρο ἀπομακρύνθηκε χωρὶς νὰ πῆ λέξι.

Καθὼς ἐβάδιζε, ξαναθυμόταν τὸ στενὸ δρομάκι, πλάϊ στὸ ποτάμι, κάτω ἀπ' τὴ δεντρόφυτη βουνοπλαγιά. Στ' αὐτιά του ἀντηχοῦσαν ἀκόμα τὰ γλυκὰ λόγια τῆς Μαργαρίτας.

***

Ὅταν τελείωσε ὁ πόλεμος, ὁ δὸν Πέντρο, ξαναγύρισε θριαμβευτὴς μαζὶ μὲ τοὺς στρατιῶτες του στὴν κοιμητεία του. Στὸ πέρασιά του, ὁ λαὸς ἔβγαζε κραυγὲς χαρᾶς. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατευμάτων τὰ παιδάκια, προηγούμενα ἀπ' τοὺς μουσικούς, ἀλάλαζαν.

Ὅταν ὁ στρατὸς ἐπέρασε ἀπ' τὴν ἐκκλησία, ὅλοι οἱ παπάδες φορῶντας τὰ πολυτελῆ τους ἄμφια, ἐνώθηκαν μαζύ του καὶ πῆραν τὸ δρόμο τοῦ κοιμητηρίου, ἀντὶ νὰ πάρουν τὸ δρόμο ποὺ πήγαινε στὸν πῦργο. Τὸ πλῆθος σκανδαλισμένο τοὺς ἀκολούθησε.

Στὴν εἴσοδο τοῦ κοιμητηρίου, ὁ κόμης ἀφίππευσε κι' ἀκολουθῶντας τὸν ἐπίσκοπο, περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς ὑποτελεῖς του εὐγενεῖς, τράβηξε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν τάφο τῆς Μαργαρίτας.

Τὸ μικρὸ λευκὸ χέρι, στολισμένο μὲ τὸ δαχτυλίδι τῶν ἀραβώνων, ἦταν κρεμασμένο ἔξω ἀπ' τὸ φέρετρο. Ὁ κόμης ἐπλησίασε, πῆρε τὸ χέρι τῆς πεθαμένης, τὸ χέρι ποὺ τὸν εἶχε προστατέψει στὸν πόλεμο, ξε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν τάφο τῆς Μαργαρίτας.

Ὅταν τελείωσε ἡ τελετή, τὸ μικρὸ λευκὸ χεράκι, ἔσφιξε γιὰ στερνὴ φορὰ τὸ χέρι τοῦ Γκομάρα καὶ ξαναμπῆκε μέσα στὸ φέρετρό του γιὰ πάντα...

UBALD LACAZE